

ROKASGRĀMATA

**Labā prakse
patvēruma meklētāju
integrācijai vietējā
kopienā**

Tirāža latviešu valodā – 200 eksemplāri

Tirāža angļu valodā – 300 eksemplāri

Autors: Ropažu novada pašvaldība

Salikums, foto – Ropažu novada pašvaldība

Rokasgrāmata “Labā prakse patvēruma meklētāju integrācijai vietējā kopienā” tapusi projekta “Ar integrāciju saistīti pasākumi Muceniekos” ietvaros (Nr. LV-LOCALDEV-0007). Projekts no 2021. gada 1. oktobra līdz 2024. gada 30. aprīlim īstenots programmā “Vietējās attīstība, nabadzības mazināšana un kultūras sadarbība”, ko līdzfinansēja Islande, Lihtenšteina un Norvēģija, izmantojot EEZ grantus.

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

ELVERUM
KOMMUNE

Satura rādītājs

Kam paredzēta šī rokasgrāmata?	3
Par Projektu	3
Integrācijas politika Latvijā	4
Izziņai	4
2023. gada statistika	6
Papildus informācija integrācijas un patvēruma jautājumos	6
Kultūras aktivitātes	7
Veselības veicināšanas aktivitātes	10
Sporta nodarbības	11
Sporta pasākumi.	14
Rekonstruēts sporta stadions	16
Labās prakses pārņemšana	17
Fotogrāfiju paraksti	19

Kam paredzēta šī rokasgrāmata?

Rokasgrāmatā "Labā prakse patvēruma meklētāju integrācijai vietējā kopienā" rodams aktivitāšu apkopojumu ar vizualizācijām, foto attēliem un aprakstiem, kas var kalpot kā sākotnējs izziņas avots un piemērs ar integrāciju saistītu pasākumu organizēšanai pašvaldībām, valsts institūcijām, nevalstiskajām organizācijām un ikvienam iedzīvotājam, kas ieinteresēts patvēruma meklētāju un jebkuru imigrantu un bēgļu iesaistei vietējā kopienā un Eiropas sabiedrībā kopumā.

Patvēruma meklētājs, mērojot ilgu un nereti ļoti bīstamu ceļu līdz Eiropai, visticamāk, ir pametis savas mājas, meklējot drošību, jaunas mājas, ekonomisko stabilitāti. Mūsu uzdevums ir – veicināt savstarpēju saprašanos un sadarbību, ar mērķi izveidot demokrātisku, saliedētu un pilsoniski aktīvu sabiedrību, kas balstās uz kopīgām pamatvērtībām, saglabājot savas valsts valodu, kultūru un tradīcijas.

Par Projektu

Laikā no 2021. gada 1. oktobra līdz 2024. gada 30. aprīlim Ropažu novada pašvaldība, sadarbībā ar Elverum pilsētas pašvaldību Norvēģijā (Elverum Commune) īstenojusi projektu "Ar integrāciju saistīti pasākumi Muceniekos" ar mērķi: stiprināt integrācijas pasākumus Muceniekos un ar to saistītajā patvēruma meklētāju uzņemšanas centrā, veicinot daudz kultūru dialogu un ciešāku sadarbību starp pašvaldības kopienām, nodrošinot sporta un brīvā laika infrastruktūru.

Lai veicinātu patvēruma meklētāju un vietējās sabiedrības mijiedarbību, projekta ietvaros veikta Mucenieku stadiona rekonstrukcija. Lai patvēruma meklētāju iesaiste vietējā kopienā būtu efektīva un celtu pašvaldības kapacitāti, sadarbībā ar Elverum pilsētas pašvaldību, notika mācību un pieredzes gūšanas vizītes Latvijā un Norvēģijā. Tika piesaistīti veselības, sporta un kultūras jomu eksperti ar mērķi gūt zināšanas un labās prakses pieredzi patvēruma meklētāju integrācijai vietējā kopienā. Lai veiksmīgi noritētu mērķa grupu iesaiste aktivitātēs projektā iesaistīts dienas centrs "Mucenieki" un Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrs.

Projekta ietvaros īstenotas veselības veicināšanas, sporta un kultūras aktivitātes, kurās vienkopus iesaistīti gan patvēruma meklētāji, gan vietējā sabiedrība. Veselības veicināšanas aktivitāšu ietvaros notika divi Veselības dienu pasākumi. Sporta aktivitāšu ietvaros – vingrošana vispārējās veselības stiprināšanai, zumbas nodarbības fiziskās veselības stiprināšanai, joga jauniešiem un pieaugušajiem, futbola nodarbības bērniem un jauniešiem, mamamet nodarbības sievietēm, peldēšanas nodarbības pieaugušajiem, dienas nometne bērniem un jauniešiem un divi Sporta dienu pasākumi. Kultūras aktivitāšu ietvaros patvēruma meklētājiem bija iespēja piedalīties tradicionālo svētku svinēšanā, piedaloties Vasaras saulgriežu svētkos, Lieldienu pasākumā, Eiropas kultūru iepazīstinošās radošajās darbnīcās, kā arī kultūrvēstures izziņāšanā, piedaloties Mantojuma dienās. Kultūras aktivitātes koncentrētas Ropažos, lai gūtu plašāku redzējumu un iepazītu citus novada ciemus.

Projekta rezultāti:

- ✓ Rekonstruēts sporta laukums Muceniekos.
- ✓ Gūtas zināšanas un pārņemta labā prakse patvēruma meklētāju iesaistei vietējā kopienā.
- ✓ Noorganizēti 17 veselības veicināšanas, sporta un kultūras pasākumi.
- ✓ Izdota labās prakses rokasgrāmata patvēruma meklētāju integrācijai vietējā kopienā.
- ✓ Projekta aktivitātēs iesaistīti ap 5000 dalībnieku.

Integrācijas politika Latvijā¹

Latvijā par integrācijas politiku atbild Kultūras ministrija.

Kopā ar Kultūras ministriju saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības procesā iesaistās arī Izglītības un zinātnes ministrija, Ārlietu ministrija, Labklājības ministrija, Vides un reģionālās attīstības ministrija, Iekšlietu ministrija, Aizsardzības ministrija, Valsts kanceleja, Sabiedrības integrācijas fonds, kā arī nevalstiskās organizācijas.

Integrācijas politikas kodolu veido dažādu grupu un indivīdu savstarpēja saprašanās un sadarbība, ar mērķi izveidot demokrātisku, saliedētu un pilsoniski aktīvu sabiedrību, kas balstās uz kopīgām pamatvērtībām. Sabiedrības integrācija aptver procesus, kas norisinās etniskajā, izglītības, kultūras, tiesiskajā, politiskajā, sociālpsiholoģiskajā, sociālajā u.c. cilvēka dzīves jomās. Integrācijas procesā būtiski ir apzināties sabiedrību vienojošās vērtības, piemēram, demokrātija un tiesiskums, labvēlīga saskarsme starp dažādu tautību iedzīvotājiem, cieņa pret dažādu etnisko un kultūras vērtību attīstību un saglabāšanu. Sociālās saiknes, viedokļu apmaiņa un starpkultūru komunikācija ir pamats kopā dzīvošanai. Integrācijas kontekstā būtiska loma ir valsts valodas zināšanām un kultūras tradīciju saglabāšanai kā Latvijā, tā arī diasporas mītnes zemēs.

2021. gada 5. februārī Ministru kabinets apstiprināja Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam. Pamatnostādņu virsmērķis ir nacionāla,² solidāra, atvērta un pilsoniski aktīva sabiedrība, kuras pastāvēšanas pamats ir Satversmē noteiktās demokrātiskās vērtības un cilvēktiesības, latviešu valoda un latviskā kultūrtelpa.

PAMATNOSTĀDNĒS IR IETVERTI ŠĀDI RĪCĪBAS VIRZIENI UN UZDEVUMI:

Nacionālā identitāte un piederība:

- ✓ Stiprināt valstiskuma apziņu un piederības sajūtu Latvijai.
- ✓ Veicināt latviešu valodas kā sabiedrību vienojoša pamata nostiprināšanos ikdienas saziņā.
- ✓ Veicināt vienojošas sociālās atmiņas izpratnes veidošanos sabiedrībā.

Demokrātijas kultūra un iekļaujošs pilsoniskums:

- ✓ Veicināt iedzīvotāju demokrātijas prasmju un zināšanu apguvi atbilstoši globālajiem un laikmeta izaicinājumiem, tai skaitā mūžizglītības kontekstā.
- ✓ Stiprināt pilsoniskās sabiedrības attīstību un ilgtspēju, veidojot pilsonisku kultūru un attīstot iekļaujošu pilsoniskumu.
- ✓ Veidot kvalitatīvu, drošu un iekļaujošu demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpu.

Integrācija:

- ✓ Veicināt Latvijā dzīvojošo ārvalstu pilsoņu integrāciju sabiedrībā.
- ✓ Sekmēt iedzīvotāju izpratni par sabiedrības daudzveidību, mazinot negatīvos stereotipus balstītu attieksmi pret dažādām sabiedrības grupām.

Izziņai

KAS IR PATVĒRUMA MEKLĒTĀJS?

Patvēruma meklētājs ir persona, kura likumā noteiktajā kārtībā lūdz piešķirt bēgļa vai alternatīvo statusu. Patvēruma meklētāja statuss personai tiek piešķirts, kamēr

¹ Avots: Sabiedrības integrācijas fonds. <https://www.integration.lv/lv/integrācijas-politika>

² Pamatnostādņu ietvarā tā ir sabiedrība, kas ciena un ir motivēta saglabāt Latvijas nacionālās vērtības, pieaugošas sabiedrības diversifikācijas apstākļos (migrācijas radīta kultūru un valodu daudzveidība).

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde pieņem lēmumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu vai nepiešķiršanu.

Bēglis ir persona, kurai likumā noteiktajā kārtībā ir piešķirts bēgļa statuss saskaņā ar 1951. gada ANO Ženēvas konvenciju. Latvijā bēgļa statusu piešķir personām, kuras:

- ✓ pamatoti baidās no vajāšanas rases, reliģijas, tautības, sociālās piederības vai politiskās pārliecības dēļ savas pilsonības valstī, vai, ja šī persona ir bezvalstnieks, – savā iepriekšējā mītnes zemē un,
- ✓ ja iepriekšminēto iemeslu dēļ, persona nespēj vai nevēlas izmantot attiecīgās valsts tiesisko aizsardzību, un persona atrodas ārpus šīs valsts teritorijas.

KUR PATVĒRUMA MEKLĒTĀJS DZĪVO, KAMĒR TIEK IZSKATĪTS PIETEIKUMS PAR STATUSA PIEŠĶIRŠANU?

Šajā laikā persona dzīvo patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā Muceniekos, Ropažu novadā, Liepnā, Alūksnes novadā vai citviet.

Valsts Robežsardze aizrūrētos robežpārkāpējus izmitina Valsts robežsardzes aizrūrēto ārzemnieku izmitināšanas centrā "Daugavpils". Ja persona pieprasa patvērumu, tad pēc sākotnējām intervijām tā tiek pārvietota uz patvēruma meklētāju izmitināšanas centru "Mucenieki" vai Liepnā.

Lēmumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu pieņem vidēji 3 mēnešu laikā, bet pamatotu iemeslu gadījumā termiņu var pagarināt līdz 12 mēnešiem.

VAI PATVĒRUMA MEKLĒTĀJAM LĪDZ STATUSA SAŅEMŠANAI IR IESPĒJA STRĀDĀT?

Patvēruma meklētājiem nav tiesību strādāt. Tomēr lai nodrošinātu iespēju patvēruma meklētājiem, kuri dzīvo Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā, ar iespēju lietderīgi izmantot laiku un jau savlaicīgi uzsākt integrācijas procesu gadījumam, ja tiks piešķirts bēgļa vai alternatīvās personas statuss, plānots sniegt nepieciešamo informāciju par sociālo dzīvi Latvijā, tajā skaitā spēkā esošajiem likumiem, dabu u.c., kā arī piedāvāt valodas apmācību sadzīvīskai lietošanai, lai vēlāk to papildinātu Nodarbinātības valsts aģentūras kursos pēc bēgļa vai personas ar alternatīvo statusu iegūšanas. Tāpat plānots piedāvāt brīvprātīga darba iespējas Patvēruma meklētāju izmitināšanas centros, veicot tādas aktivitātes, kas uzlabotu dzīves un apkārtējās vides kvalitāti izmitināšanas centra iemītniekiem.

VAI BĒGLA STATUSU IEGUVUŠAJIEM IR TĀDAS PAŠAS TIESĪBAS KĀ LATVIJAS PILSOŅIEM?

Laika posmā pēc statusa saņemšanas pieeja medicīnas pakalpojumiem, izglītībai un vairākiem citiem sociāliem pakalpojumiem šīm personām tiek nodrošināta uz līdztvērtīgiem pamatiem kā Latvijas pilsoņiem.

Minētajām personām ir tiesības strādāt pie jebkura darba devēja (nav nepieciešams izpildīt papildu nosacījumus piekļuvei darba tirgum). Bēgļiem vai personām ar alternatīvo statusu nav tādu tiesību, kādas attiecināmas tikai uz LR pilsoņiem, piemēram, ieņemt noteiktus amatus (tiesneši vai prokurori), kā arī piedalīties Saeimas vēlēšanās. Lai arī bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu tiek izsniegts ceļošanas dokuments un uzturēšanās atļauja, kas viņiem dod tiesības atgriezties Latvijā, viņiem jāpārliecinās par nosacījumiem, uz kurām valstīm bēgļiem vai personai ar alternatīvo statusu ir tiesības ceļot un uzturēties tajās.³

³ Avots: NVO, Biedrība "Patvērums "Drošā māja". www.patverums-dm.lv

2023. gada statistika⁴

Patvērumu meklētāju skaits Latvijā ik gadu pieaug. 2023. gadā patvērumu Latvijā lūguši 1624 cilvēki, no kuriem 278 ir bērni, no tiem 28 – bez vecāku pavadības.

Piešķirts bēgļa statuss – 88 un alternatīvais statuss – 40 cilvēkiem. Gada nogalē izskatīšanā atrodas 766 cilvēku iesniegumi.

Izcelsmes valstis visbiežāk

Sīrija
(248)

Afganistāna
(305)

Irāna
(209)

Indija
(167)

Irāka
(65)

Krievija
(45)

Baltkrievija
(25)

kopumā no aptuveni 40 valstīm

Kopš karadarbības uzsākšanās Ukrainā, Patvēruma meklētāju izmitināšanas centros uzņemti 2333 cilvēki, kuri Latviju šķērsojuši tranzītā.

Papildus informācija integrācijas un patvēruma jautājumos

- ✓ Nodarbinātības valsts aģentūra: www.begluintegracija.nva.gov.lv
- ✓ Sabiedrības integrācijas fonds: www.integration.lv
- ✓ Biedrība "Patvērumš – Drošā māja" www.patverums-dm.lv
- ✓ Vietējās pašvaldības tīmekļa vietnes, kur iegūt informāciju par iespējām apmeklēt kultūras, sporta un veselības aktivitātes, uzzināt par sociālo atbalstu, sabiedriskā transporta kustību u.c.

⁴ Pilsonības un migrācīcijas lietu pārvaldes, Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra dati

KULTŪRAS AKTIVITĀTES

Līgo

Latviešu tautas tradīciju izziņa

1

2

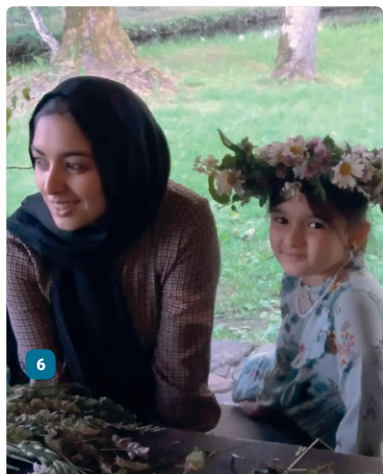
3

4

5

6

7

Lieldienas

Latviešu tautas tradīciju izziņa

Radošās darbnīcas "Iepazīsti Latviju Eiropā!"

Kultūras izziņa caur praksi

Mantojuma dienas

Viduslaiku Eiropas iepazīšana

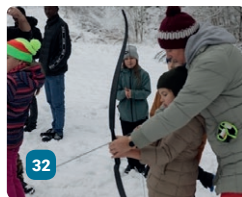

VESELĪBAS VEICINĀŠANAS AKTIVITĀTES

Veselības dienas

Veselīga uztura, fiziskās aktivitātes un mentālās veselības nozīmes akcentēšana valstīs, kurās ir 4 dažāda rakstura gadalaiki

SPORTA NODARBĪBAS

Zumba

Fiziskās veselības stiprināšanai un enerģijai

Vingrošana

Kermeņa stājai un vispārējai veselībai

Mamanet

Sievietes fiziskai veselībai un harmonijai

Futbols

*Spēle, kuras noteikumi zināmi visā pasaulē;
spēle, kas izslēdz valodas barjeras*

Peldēšana

Koordinācijai, izturībai un priekam

SPORTA PASĀKUMI

Dienas nometne bērniem

Socializēšanās, izglītošanās, jautrība

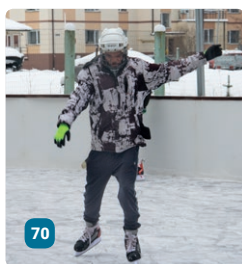
Sadraudzības sporta diena

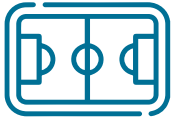
caur futbolu un atraktīvām spēlēm

Sniega diena

Jauns stadions, ziema un sports

REKONSTRUĒTS SPORTA STADIONS

LABĀS PRAKSES PĀRŅEMŠANA

Norvēģija jau daudzus gadsimtus ir bijusi multikulturāla valsts. Šobrīd valstī ir daudz lielāks patvēruma meklētāju pieteikumu skaits kā Latvijā, arī integrācijas politika atšķiras no Latvijas pieejas, galvenokārt ekonomiskā plānā. Tomēr Ropažu novada pašvaldība ir gandarīta par sniegto iedvesmu un zināšanu bāzi integrācijas jautājumos, organizējot un īstenojot pasākumus novadā.

“Atvērtība, atklātība un cieņa” ir Ropažu novada sadarbības pilsētas Elverum pamatvērtības, kas atspoguļojas visās jomās, kas tika pārņemta, veidojot pasākumu programmas un piesaistot apmeklētājus.

77

78

79

Fotogrāfiju paraksti

- 1., 5.** Ķīmeņu siera siešanas meistarklase ar saimnieci Līgo svētkos Ropažos
- 2.** Piena karsēšana uz uguns Ķīmeņu siera siešanas meistarklasē Līgo svētkos Ropažos
- 3.** Ziedu vainaga pišana Līgo svētkos
- 4.** Kokapstrādes prasmju apgūšanas meistarklase Līgo svētkos
- 6.** Māte un meita ar ziedu vainagu Līgo svētkos Ropažos
- 7.** Ugunsкура rituāls Līgo svētkos Ropažos
- 8., 11.** Šūpoļu rotāšana un šūpošanās Lieldienu godos Ropažos
- 9., 10.** Olu krāsošana un olu kaujas Lieldienu godos Ropažos
- 12.** Mājrāzotāju tirdziņš Lieldienu godos Ropažos
- 13., 15.** Keramikas meistarklase Mucenieku dienas centrā
- 14.** Sveču liešanas meistarklase Mucenieku dienas centrā
- 16.** Klūgu pišanas meistarklase Mucenieku dienas centrā
- 17.** Latviešu tradicionālā ēdiena gatavošanas meistarklase Mucenieku dienas centrā
- 18.** Viduslaiku kultūrai raksturīgs ēdiens māla bļodās ar koka karotēm Ropažu pilskalnā
- 19.** Saglabāties 14.gs. Livonijas ordeņa pils mūra fragments Ropažos ar Latvijas karogu, Mantojuma dienu norises dienā
- 20., 21.** Muzikanti. Spēlē dūdas un bungas Ropažu pilskalnā
- 22.** Pils maketa apskate Ropažu pilskalnā, ekskursijas laikā
- 23.** Pavārs viduslaiku kultūrai raksturīgā tērpā, ēdiena gatavošana dzelzs katlā
- 24.** Mantojuma dienu apmeklētāji iejūtas viduslaiku karotāju lomā ar bruņām un ieročiem
- 25.** Viduslaiku galda spēles Ropažu pilskalnā
- 26.** Rudzu maize, cepta senā māla maizes krāsnī Mantojuma dienu laikā Ropažu pilskalnā
- 27., 29., 32.** Fiziskās aktivitātes veselības dienu pasākumā iekšstelpās Zaķumuizā un laukā Muceniekos
- 28.** Jogas nodarbību laikā Muceniekos
- 30., 31., 33.** Mākslas nodarbības un dalībnieku darbi Ropažu vidusskolas telpās Zaķumuizā
- 34.** Dārzenu un augļu uzkodas, veselīga uztura veicināšanai pasākuma laikā Mucenieku dienas centrā
- 35., 36.** Zumbas nodarbības Mucenieku dienas centrā
- 37., 38.** Zumbas nodarbības Zaķumuizās kultūras namā
- 39., 40., 41.** Vingrošanas nodarbības Mucenieku dienas centrā un stadionā
- 42., 43., 45.** Mamanet nodarbības Ropažu un Zaķumuizās sporta centros
- 44.** Mamanet nodarbību dalībnieces pirmajā tikšanās reizē Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā "Mucenieki".
- 46., 47., 48.,** Futbola nodarbības jauktās grupās Ropažos
- 49.** Futbola nodarbību uzvarētāju komandas dalībnieki Ropažu sporta centrā
- 50., 51., 52., 53., 54.** Peldēšanas nodarbības un komandu spēles Inčukalna peldbaseinā
- 55., 56., 57.** Nodarbības un aktīvas spēles iekšstelpās Mucenieku dienas centrā un ārā vidē mežā pie Muceniekiem
- 58.** Izbraukums ar kartingiem Sporta kompleksā "333"
- 59., 62.** Draudzības futbola spēles dalībnieki – Futbola klubi "Elverum Football", "Valor" Ropažu sporta stadionā
- 60., 61.** Radošas un aktīvas nodarbības saliedēšanās veicināšanai Sporta kompleksā "333"
- 63., 68.** Lielā futbola spēle sniegā, Mucenieku sporta stadionā
- 64., 66.** Ragavu vilkšanas sacensības un jaunas stafetes Mucenieku sporta stadionā
- 65.** Pusdienu gatavošana uz uguns Sniega dienas apmeklētājiem Mucenieku sporta stadionā
- 67., 69., 70.** Slidotavas atklāšana, spēle "Gandrīz hokejists" Mucenieku sporta stadionā
- 71.** Rekonstruētais Mucenieku stadions no putna lidojuma
- 72.** Futbola komandas "Valor" spēlētāju paraugdemonstrējumi Mucenieku stadiona atklāšanas dienā 24.11.2023.
- 73.** Elverum pašvaldības parstāve Daria Monika Dyresen, Ropažu novada pašvaldības priekšsēdētājas vietnieks Ainārs Vaičulēns, Būvuzņēmuma SIA "SC Būve" pārstāvis Māris Miķelsons stadiona atklāšanas laikā 2023.gada 24.novembrī, Mucenieku dienas centrā
- 74., 75.** Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Elverum pašvaldības, būvuzņēmuma SC "Grupa" un Ropažu novada pašvaldības pārstāvji stadiona atklāšanas laikā 2023.gada 24.novembrī
- 76.** Elverum pašvaldības un Ropažu novada pašvaldības pārstāvji Mucenieku stadiona būvniecības laikā 2023. gada septembrī
- 77.** Ropažu novada, Elverum pilsētas pašvaldību un Futbola kluba "Valor" pirmā tikšanās Ropažos
- 78.** Pašvaldības prezentācija projekta noslēguma konferencē Elverum pilsētas pašvaldībā, Norvēģijā
- 79.** Elverum pilsētas pašvaldības pārstāvis Alfis Kristians Engers vizītē Ulbrokā
- 80.** Elverum un Ropažu novada pašvaldību pārstāvju vizīte Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā "Mucenieki", pārstāvji Andrejs Račkovs un Nauris Bērziņš
- 81.** Dalībnieku pārbraucienā ar autobusu Ropažu novadā, Sporta dienas ietvaros. Priekšplānā Elverum pilsētas pārstāvji: futbola spēlētāja un pašvaldības parstāve Daria Monika Dyresen
- 82.** Elverum un Ropažu novada pašvaldību pārstāvji Projekta noslēguma vizītē Elverum pilsētas pašvaldībā
- 83.** Elverum un Ropažu novada pašvaldību pārstāvju vizīte Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā "Mucenieki"
- 84.** Futbola kluba "Elverum Football" spēlētāju – imigrantu pieredzes un dzīves stāsti jauniešu iedvesmai Sporta sadraudzības dienā Ropažos

Strādājam kopā **konkurētspējīgai** Eiropai!